

Avizul Comitetului Economic și Social European pe tema „Ajutorul extern, investițiile și comerțul ca instrumente de reducere a cauzelor migrației economice – Africa în centrul atenției”

(aviz din proprie inițiativă)

(2020/C 97/03)

Raportor: **Arno METZLER**

Coraportor: **Thomas WAGNSONNER**

Decizia Adunării Plenare	23-24.1.2019
Temei juridic	Articolul 32 alineatul (2) din Regulamentul de procedură Aviz din proprie inițiativă
Secțiunea competentă	Secțiunea pentru relații externe
Data adoptării în secțiune	28.11.2019
Data adoptării în sesiunea plenară	12.12.2019
Sesiunea plenară nr.	548
Rezultatul votului (voturi pentru/ voturi împotriva/abțineri)	152/0/9

1. Concluzii și recomandări generale

1.1. Politica de dezvoltare a UE urmărește să încurajeze evoluția durabilă a țărilor în curs de dezvoltare, obiectivul său principal fiind eradicarea sărăciei, stimularea creșterii durabile și a creării de locuri de muncă, precum și promovarea păcii și a securității/stabilității, a bunei guvernante și a drepturilor omului. Ea este o piatră de temelie a relațiilor UE cu lumea exterioară și contribuie la realizarea obiectivelor acțiunii externe a UE, alături de politica externă, de politica de securitate și de politica comercială (precum și alături de aspectele internaționale ale altor politici, în domenii precum mediul, agricultura și pescuitul). Atunci când se pun în aplicare aceste obiective, politicile ar trebui, în orice caz, să asigure o viață decentă, respectarea statului de drept și să creeze condiții de muncă de calitate. În acest sens, CESE subliniază în mod explicit necesitatea de a asigura egalitatea de gen și capacitatea fetelor și femeilor.

1.2. Într-o lume în continuă schimbare, un lucru este sigur: Africa și Europa vor rămâne una pentru alta vecinii cei mai apropiați. Cele 54 de țări ale Africii și cele 28 de state membre ale Uniunii Europene au o vecinătate, o istorie și un viitor comune. CESE subliniază că greșelile din trecut ar trebui să fie categoric evitate în viitorul comun al ambelor continente.

1.3. În urmă cu 70 de ani, Europa era un continent al emigrării nete. Cetățenii săi au fugit din calea unor flageluri precum războaiele, foametea, sărăcia, șomajul, degradarea mediului, oprimarea și discriminarea. Succesul măsurilor aplicate în UE pentru a crea cetățenilor săi diverse oportunități a transformat Europa într-un continent al migrației nete. Ar trebui să colaborăm cu țările africane pentru a le oferi condiții să realizeze progrese similare.

1.4. Este dificil de identificat o strategie economică coerentă a UE pentru Africa în ansamblu. CESE dorește să-și reafirme angajamentul de se implica într-o astfel de abordare transparentă și coerentă, ca organism care reprezintă societatea civilă organizată și ca partener activ în toate aceste acorduri ale UE. Serviciul European de Acțiune Externă (SEAE) a anunțat că UE este deja un partener politic puternic pentru Africa și că următorul pas este ca cele două părți să devină adevărați parteneri economici și să aprofundeze relațiile comerciale și de investiții. CESE a jucat un rol major în definirea relațiilor cu societatea civilă în cadrul Acordului de la Cotonou. **La ora actuală, este important ca angajamentul continuu și tot mai amplu al CESE și al structurilor sale să devină un element semnificativ al Acordului post-Cotonou.** În acest fel, societatea civilă din UE va putea să ajute societatea civilă din țările africane să devină un partener fiabil și demn de încredere pentru investitori. Acest lucru se va realiza numai prin încurajarea unui parteneriat pe picior de egalitate și prin luarea în considerare în mod real a asimetriilor actuale în situația economică.

1.5. Pentru a îndeplini obiective comune, va fi crucială consolidarea colaborării economice. Ultimii ani au fost marcați de abordări vizând elaborarea unei noi paradigme a relațiilor dintre UE și Africa (de exemplu, în agricultură), punându-se un accent din ce în ce mai mare pe cooperarea în domeniul politicilor și pe promovarea investițiilor durabile și a unui mediu de afaceri stabil, responsabil și favorabil incluziunii. Această paradigmă trebuie să fie dezvoltată cu succes în continuare în sectorul agricol, precum și în alte sectoare, și trebuie să implice mai mulți oameni de la fața locului.

1.6. CESE recomandă instituirea, la nivelul UE, a unei politici de tip „ghîșeu unic” și a unui mecanism de consultare adecvat pentru a furniza informații și contacte celor care doresc să investească în Africa și să colaboreze cu țările acestui continent. Astfel s-ar crea și o formă de instrument politic care să contribuie la activitatea de monitorizare. Crearea unui ghîșeu unic pentru toate inițiativele legate de Africa ar evita suprapunerea proiectelor și ar asigura transparența și eficiența sprijinului UE.

1.7. De asemenea, CESE recomandă crearea unei platforme adecvate pentru îmbunătățirea schimbului de informații între IMM-urile europene și africane cu privire la cele mai bune practici în materie de investiții și colaborare.

1.8. Este nevoie de o arhitectură instituțională clară și transparentă a cooperării pentru dezvoltare a UE cu Africa, pe baza unui nou consens privind dezvoltarea ⁽¹⁾, care să permită ca perspectiva de dezvoltare să fie analizată și pusă în aplicare într-un mod mai realist. CESE speră ca acordul post-Cotonou să propună o platformă pragmatică pentru politica reformată în domeniul cooperării pentru dezvoltare, care să țină seama de complexitatea procesului de dezvoltare. Această platformă ar trebui să se bazeze pe colaborarea dintre toate statele membre ale UE și toate instituțiile UE în cadrul demersului de a înregistra toate programele, proiectele și inițiativele de la nivel național și de la nivelul UE. Astfel s-ar evita suprapunerea și dublarea activităților în anumite domenii, în condițiile în care, în alte domenii, lipsește sprijinul.

1.9. În același timp, CESE se pronunță în favoarea unui proces de valorificare la maximum a impactului altor politici ale UE în materie de dezvoltare socială și economică ⁽²⁾. În special, comerțul, investițiile, fiscalitatea ⁽³⁾, ajutorul extern ⁽⁴⁾, combaterea criminalității organizate la nivel internațional și politicile privind schimbările climatice trebuie să fie coerente cu obiectivele politicii de cooperare pentru dezvoltare.

1.10. CESE se angajează cu fermitate să acționeze pentru ca finanțarea europeană în domeniul dezvoltării să devină mai eficientă și mai eficace. Având în vedere fondurile de investiții ale UE deja prezente în Africa, CESE recomandă crearea unui fond de investiții, similar cu FSE, care să intervină în parteneriat cu investitori din domeniul privat și public. Acest fond ar trebui să se bazeze pe criteriile și principiile Agendei 2030 și pe recunoașterea standardelor de bază acceptate la nivel internațional ⁽⁵⁾. Proiectele sprijinite ar trebui monitorizate și incluse în registre sau în platforme centralizate. CESE îndeamnă la o colaborare și mai strânsă cu organizațiile societății civile (în special cu CESE însuși) pe tema valorilor lor etice pe care le au în vedere în toate proiectele.

1.11. CESE solicită punerea în aplicare a unei abordări de tipul „de la ajutoare la investiții”, care presupune mutarea accentului de pe distribuirea de ajutoare către sprijinirea unor actori economici independenți și autonomi și cooperarea cu aceștia, precum și a unor proiecte economice intercontinentale bazate pe cooperarea în condiții de concurență echitabile.

1.12. Structurile financiare din Africa ar trebui să fie consolidate, pentru a sprijini o finanțare pe termen lung, atât pentru investițiile private, cât și pentru cele publice. Aceasta este o premisă importantă pentru o dezvoltare durabilă și solidă. Experiența europeană în ceea ce privește băncile cooperatiste și băncile naționale de dezvoltare, care furnizează servicii în special municipalităților, poate servi ca model. În special, microcreditele și investițiile ar putea fi un aspect-cheie pentru viitorul economiei africane. Dezvoltarea durabilă va avea loc numai când vor fi sprijinite lanțurile valorice și piețele de consum regionale destinate clasei de mijloc ⁽⁶⁾.

⁽¹⁾ JO C 246, 28.7.2017, p. 71

⁽²⁾ https://www.africa-eu-partnership.org/sites/default/files/documents/eas2007_joint_strategy_en.pdf

⁽³⁾ JO C 81, 2.3.2018, p. 29

⁽⁴⁾ Înțeles ca ajutoare în caz de dezastre și ajutoare umanitare, sprijin pentru prevenirea conflictelor, democratizare și cooperarea pentru dezvoltare, dar nu ca sprijin militar și pentru poliția transfrontalieră sau ca cooperare militară și polițienească transfrontalieră.

⁽⁵⁾ Precum Declarația tripartită de principii privind întreprinderile multinaționale și politica socială.

⁽⁶⁾ Studiile arată că un anumit venit minim conduce la reducerea presiunilor migrației; printre altele, cf. Clemens, *Does Development Reduce Migration?* (Contribuie dezvoltarea la reducerea migrației?) (2014) (<http://ftp.iza.org/dp8592.pdf>).

1.13. CESE consideră că cooperarea UE pentru dezvoltare ar trebui să se concentreze pe edificarea unui parteneriat axat pe oameni, pe asigurarea participării societății civile, a sindicatelor și a sectorului privat și pe furnizarea de beneficii directe pentru cetățenii africani și europeni.

1.14. CESE subliniază că societatea civilă organizată ar putea ajuta la crearea unui mediu de încredere prin structurarea societății civile africane cu ajutorul unor instrumente pentru accesul la justiție, asigurarea respectării securității și combaterea corupției, în parteneriat cu structuri africane. Aceasta ar trebui să fie valoarea adăugată pe care societatea civilă europeană s-o aducă dezvoltării africane pe baza acelorași valori comune, precum democrația, statul de drept și drepturile politice și ale cetățenilor.

1.15. Acordurile de liber schimb (ALS) și acordurile de parteneriat economic (APE) ale UE cu țările africane nu includ niciun mecanism pentru dialogul cu societatea civilă organizată. În contextul revizuirii acestor acorduri, UE ar trebui să urmărească să creeze astfel de mecanisme de dialog pentru actorii nestatali.

1.16. Valorificând abordarea și experiența emergentă ale platformelor *Sustainable Business for Africa* (Afaceri durabile pentru Africa) (SB4A), care pun accent în principal pe implicarea sectorului privat, UE ar trebui să canalizeze un volum mai mare din ajutorul pe care-l acordă și să încurajeze o inițiativă similară pentru societatea civilă în ansamblu – fie ca parte din cadrul SB4A, fie însoțindu-l sau în paralel cu acesta. Aceste platforme ar putea deveni platforme multilaterale de comerț și investiții durabile pentru Africa.

1.17. CESE consideră că UE ar trebui să vizeze ca unele dintre resursele sale de ajutor pentru comerț să sprijine participarea organizațiilor societății civile și consolidarea capacităților, în ceea ce privește comerțul durabil și eforturile de investiții.

1.18. Printr-o abordare multilaterală care să implice și organizații ale societății civile, CESE promovează inițiative și ajustări ale regimurilor ALS/APE/SGP din cadrul politicii comerciale, care sunt favorabile unei puneri în aplicare eficiente și durabile a integrării zonei continentale africane de liber schimb (AfCFTA) și a pieței africane. Aceste demersuri ar trebui, în special, să consolideze comerțul pe continentul african, precum și integrarea regională și continentală, și să dezvolte sectoarele majore ale economiei pe tot teritoriul Africii.

1.19. Îmbunătățirea condițiilor de viață în Europa s-a concentrat în principal pe investițiile în infrastructura publică, educația fiind prioritară. Unul dintre obiectivele principale ale politicii noastre de dezvoltare în Africa trebuie să fie îmbunătățirea nivelului de educație pe teritoriul ei, în special în rândul grupurilor vulnerabile din punct de vedere economic.

1.20. CESE salută majorarea planificată de către UE a fondurilor destinate Africii la 40 de miliarde EUR (46,5 miliarde USD) în următoarea perioadă bugetară și speră că ea va fi considerabil facilitată de investitorii privați.

2. Observații generale

2.1. Europa este lider mondial în domeniul dezvoltării, fiind cel mai mare furnizor de asistență oficială pentru dezvoltare din lume. Furnizând peste 50 % din toate ajutoarele globale pentru dezvoltare, UE și statele sale membre reprezintă, împreună, cel mai mare donator din lume.

2.2. Potrivit Băncii Mondiale⁽⁷⁾, remiterea de bani de către emigranți către țările în curs de dezvoltare s-a ridicat la aproximativ 426 de miliarde USD în 2016, adică de trei ori mai mult decât suma reprezentată de asistența oficială pentru dezvoltare din întreaga lume. Asigurarea unor oportunități de angajare legală în Europa pentru migranții africani și crearea unor facilități de transfer de bani sigure vor sprijini în mare măsură dezvoltarea Africii.

2.3. Africa și Europa sunt vecini apropiați, pe care îi leagă o istorie comună. Ele au în comun valori și interese care le pot orienta cooperarea în viitor. În prezent, ele abordează împreună provocări globale comune, precum schimbările climatice sau pacea și securitatea. Îndeosebi Africa va fi vulnerabilă la schimbările climatice, chiar dacă contribuie cu mai puțin de 4 % la emisiile globale de gaze. 27 de țări dintre cele 33 care se confruntă cu cel mai mare risc asociat schimbărilor climatice se află în Africa.

(7) <http://pubdocs.worldbank.org/en/992371492706371662/MigrationandDevelopmentBrief27.pdf>

2.4. Cooperarea la nivel continental dintre Africa și Uniunea Europeană este orientată de un Parteneriat strategic, care se bazează pe valori și interese comune. În 2007, strategia comună UE-Africa a fost adoptată de UE și Uniunea Africană pentru a crea legături mai solide între cele două continente, în domenii-cheie de cooperare, pentru a consolida dialogul politic și pentru a furniza o foaie de parcurs pentru activitatea comună viitoare.

2.5. UE are cea mai îndelungată cooperare cu Grupul statelor din Africa, zona Caraibilor și Pacific (ACP), consacrată încă din 1975 în Convenția de la Lomé și actualizată începând cu anul 2000 în Acordul de la Cotonou. 48 de state din Africa Subsahariană sunt părți ale Acordului de la Cotonou.

2.6. În prezent, UE negociază cu statele din Africa, zona Caraibilor și Pacific (ACP) un succes al Acordului de la Cotonou, care să acopere perioada 2000-2020. Contextul politic și economic s-a schimbat enorm în ultimele două decenii, relațiile comerciale dintre UE și țările ACP fiind acum reglementate în mare parte de acorduri de parteneriat economic bilaterale și regionale, iar importanța cadrului Uniunii Africane pune sub semnul întrebării coerența, complementaritatea și sinergia dintre cadrele ACP și UA.

2.7. Un succes al Acordului de la Cotonou oferă oportunitatea de a moderniza regulile privind o serie de aspecte, printre care se numără investițiile, serviciile, comerțul echitabil, drepturile omului, condițiile de muncă decente și migrația. Este însă necesar ca cooperarea să se sprijine pe un nou temei, pe baza Agendei 2030, iar statele africane vor trebui să decidă dacă doresc să negocieze împreună, ca un continent.

2.8. Din aceste motive, CESE insistă asupra unei strategii socioeconomice coerente privind relațiile dintre UE și Africa și subliniază rolul important al implicării societății civile și a partenerilor sociali în negocierile privind acordul post-Cotonou.

2.9. CESE a constatat că nu există nicio supraveghere centralizată și nicio evidență a tuturor inițiativelor, programelor și parteneriatelor de la nivelul UE sau de la nivel național. În plus, nu există cunoștințe complete asupra valorii fondurilor care se îndreaptă către Africa.

3. Blocaje

3.1. Este esențial să se sublinieze **eterogenitatea în creștere a continentului african**, iar UE ar trebui să își adapteze politicile la această realitate. Avem nevoie de o abordare mai pragmatică și mai realistă în dezvoltarea relațiilor dintre UE și Africa.

3.2. Relația directă dintre UE și Uniunea Africană (UA) a devenit mai importantă de la lansarea strategiei comune UE-Africa, în 2007. UE a sprijinit și alte inițiative, precum Fondul fiduciar de urgență, Facilitatea de investiții pentru Africa, Planul de investiții externe și o serie de acorduri subregionale. Multitudinea modalităților prin care se desfășoară relațiile dintre UE și Africa dă naștere **unei arhitecturi complexe și uneori incoerente**, în care elemente din alte politici se combină cu cooperarea pentru dezvoltare. La această confuzie se adaugă interesele divergente ale statelor membre.

3.3. Creșterea investițiilor sectorului privat necesită pace, securitate și stabilitate, precum și un climat de investiții și un mediu de afaceri favorizante. Anchetele realizate în rândul investitorilor⁽⁸⁾ arată clar că este nevoie de mult mai multe eforturi în acest domeniu pentru a îmbunătăți capacitatea Africii de a concura la nivel mondial pentru atragerea de investiții. Statul de drept, combaterea corupției, un sistem judiciar independent și previzibilitatea impozitării, precum și pacea și stabilitatea sunt factori esențiali care influențează deciziile investitorilor – atât naționali, cât și străini. Costul înființării unei întreprinderi este estimat a fi de aproape trei ori mai mare în statele fragile, ceea ce descurajează considerabil investițiile private⁽⁹⁾.

⁽⁸⁾ Printre altele, Raportul *Doing Business* 2017 (Mediul de afaceri 2017) al Băncii Mondiale.

⁽⁹⁾ Nota strategică a Centrului European de Strategie Politică, *The Makings of an African Century* (Rezultatele unui secol african) (2017).

3.4. În avizul său pe tema „Rolul esențial al comerțului în punerea în aplicare a ODD”⁽¹⁰⁾, CESE a afirmat că „[p]unerea în aplicare a ODD va avea nevoie de implicarea directă a societății civile, nu în ultimul rând pentru că aceasta ar trebui să încurajeze statul de drept și ar trebui să ajute la contracararea corupției”. Avizul a subliniat, de asemenea, necesitatea de a construi o infrastructură în Africa, ceea ce China face în prezent. Comerțul intern în Africa este scăzut, în special în ceea ce privește produsele agricole; el reprezintă între 10 % și 15 % din totalul comerțului african, procent care, după cum se speră, se va îmbunătăți odată cu punerea în aplicare a Acordului OMC privind facilitarea comerțului, din 2017.

3.5. Potrivit previziunilor, pentru a pune în aplicare ODD în Africa sunt necesare resurse de aproximativ 600 de miliarde USD anual⁽¹¹⁾. Chiar și cu implicarea investițiilor străine și a asistenței oficiale pentru dezvoltare, dezvoltarea durabilă în Africa va depinde de mobilizarea și generarea resurselor interne. Astfel de resurse se bazează pe investiții pe termen lung și pe crearea de valoare pe termen lung, pentru a crea locuri de muncă de calitate, precum și lanțuri valorice locale și regionale. Motoare esențiale ale creșterii în Africa sunt și îmbunătățirea educației și a consumului privat, ceea ce înseamnă că crearea de piețe – consumatori – în Africa pentru propriile sale produse trebuie să joace un rol considerabil pentru a garanta succesul dezvoltării. Infrastructura este esențială, de asemenea, pentru asigurarea investițiilor private pe termen lung.

3.6. CESE subliniază importanța programului Erasmus+, pentru ca un număr mai mare de tineri din Africa să aibă acces la educație avansată.

3.7. Legătura dintre dezvoltarea economică și migrație nu ar trebui să fie trecută cu vederea. Studiile au arătat⁽¹²⁾ că nevoia de migrație scade odată ce este atins un anumit venit pe cap de locuitor (în funcție de studiu, se identifică cifre cuprinse între 6 000 și 10 000 USD pe cap de locuitor pe an). Pe lângă faptul că cea mai mare parte a migrației în Africa are loc în interiorul continentului, aceste cifre indică nevoia unei politici de dezvoltare care să vizeze să le ofere oamenilor o viață decentă, locuri de muncă și perspective în propriile lor țări. Realizarea acestui lucru va fi o provocare imensă pentru că, potrivit previziunilor demografice, până în 2050 vor locui în Africa 2,5 miliarde de oameni⁽¹³⁾.

3.8. ODD consacră necesitatea de a atinge egalitatea de gen, precum și de a ajuta femeile și fetele să devină autonome; provocările în materie de dezvoltare cu care ne confruntăm astăzi au un aspect de gen distinct, care trebuie evaluat în procesul de elaborare a politicilor și abordat în punerea în aplicare a acestora.

3.9. Corupția este un aspect problematic uriaș, nu numai în Africa. Există nevoia de a promova o bună guvernare economică și financiară, prin consolidarea gestionării transparente a finanțelor publice, prin crearea unui sistem credibil pentru combaterea corupției, care să se bazeze pe independența sistemului judiciar, precum și prin îmbunătățirea climatului de afaceri și a circumstanțelor care permit progresul social.

3.10. Societatea civilă organizată ar putea îndeplini o funcție importantă de supraveghere. Punerea în aplicare a unui rol mai puternic al ONG-urilor, al sindicatelor și al asociațiilor de întreprinderi și sprijinirea unor astfel de inițiative în țări partenere contribuie la promovarea bunei guvernante, a justiției și a democratizării.

3.11. Europa pierde teren în Africa în comparație cu alți actori globali, precum China, care investește miliarde pe acest continent. Statele membre ale UE se tem că se vor regăsi în plan secund. Dacă implicarea Europei, precum și cea a Chinei nu s-ar baza exclusiv pe profituri, ci s-ar axa, de asemenea, pe dezvoltarea durabilă în Africa și pe încurajarea unui nivel de trai decent, nevoia de a migra ar putea să scadă.

3.12. CESE solicită punerea în aplicare a unei abordări de tipul „de la ajutoare la investiții”, care presupune mutarea accentului de pe distribuirea de ajutoare către sprijinirea unor actori economici independenți și autonomi și cooperarea cu aceștia, precum și a unor proiecte economice intercontinentale bazate pe cooperarea în condiții de concurență echitabile.

⁽¹⁰⁾ JO C 129, 11.4.2018, p. 27

⁽¹¹⁾ Ministerul Dezvoltării din Germania, *Afrika und Europa – Neue Partnerschaft für Entwicklung, Frieden und Zukunft – Eckpunkte für einen Marshallplan mit Afrika* (Africa și Europa – Un nou parteneriat în serviciul dezvoltării, al păcii și al viitorului – Puncte-cheie pentru un plan Marshall privind Africa) și *Economic Development in Africa Report 2016* (Raportul privind dezvoltarea economică în Africa 2016) al UNCTAD.

⁽¹²⁾ Printre altele, cf. Clemens, *Does Development Reduce Migration?* (Contribuie dezvoltarea la reducerea migrației?) (2014) (<http://ftp.iza.org/dp8592.pdf>).

⁽¹³⁾ *Africa's Development Dynamics 2018: Growth, Jobs and Inequalities* (Dinamica dezvoltării în Africa 2018: creștere, locuri de muncă și inegalități), Comisia Uniunii Africane/OCDE, 2018.

3.13. Reticența structurilor conservatoare (de exemplu, bisericile) față de gestionarea creșterii populației micșorează șansele dezvoltării unei strategii de dezvoltare economică și socială durabilă.

4. Investițiile

4.1. Timp de mulți ani, politica UE în ceea ce privește Africa a fost caracterizată de bune intenții și promisiuni neîndeplinite. Cu toate acestea, odată cu criza refugiaților, interesul pentru o strategie nouă de cooperare cu continentul african a crescut brusc. UE plănuiește să investească mai mult în Africa și dorește să intensifice relațiile comerciale, deoarece următorul pas necesar este acela de a deveni parteneri economici adevărați. Un astfel de parteneriat ar trebui să fie fondat pe înțelegerea egalității de șanse, ținând seama de asimetriile evidente care există între Africa și Europa.

4.2. Investițiile în Africa sunt inegale, reflectând incertitudinea de la nivel mondial, iar fluxurile de investiții străine directe către Africa fluctuează, fără să cunoască tendința puternică de creștere de care ar fi nevoie. Africa de Sud, Nigeria, Kenya, Egipt și Maroc au atras în mod colectiv, în 2016, 58 % din totalul investițiilor străine directe, în timp ce țările mai puțin avansate și mai fragile se confruntă cu provocări sistemice în ceea ce privește atragerea investițiilor private.

4.3. UE este cel mai mare investitor din Africa, statele sale membre deținând aproximativ 40 % din stocurile de investiții străine directe, în valoare de 291 de miliarde EUR în 2016 ⁽¹⁴⁾. Progresul economic semnificativ al Africii din ultimele două decenii și potențialul inerent pentru viitor înseamnă că există posibilități substanțiale de a face mai mult. Previziunile demografice pentru Africa indică în mod clar că este nevoie și să se creeze milioane de locuri de muncă noi și de calitate, în special pentru tinerii care intră pe piața forței de muncă. Indicatorii macroeconomici nu se transformă singuri în niveluri de trai mai bune pentru toată lumea. Este necesar ca politicile să garanteze că dezvoltarea economică este benefică pentru nivelul de trai al populației, în ansamblu.

4.4. Pentru a se obține dezvoltarea durabilă și a se crea locuri de muncă de calitate pentru populația africană (care, conform estimărilor, se va dubla până în 2050), trebuie să crească în special investițiile publice și private.

4.5. Investițiile au devenit un aspect esențial pentru dezvoltarea viitoare a Africii și vor reprezenta un aspect al negocierilor privind un succesor al Acordului de la Cotonou. Având în vedere multitudinea de instrumente existente, negocierile privind un sistem de investiții care să combine, în egală măsură, protejarea adecvată a investitorilor și angajamentele în materie de durabilitate, în special în ceea ce privește drepturile omului, protecția mediului și crearea unui nivel de trai decent, promit în special o mare valoare adăugată.

4.6. În următoarea perioadă bugetară, UE plănuiește să crească finanțarea acordată Africii la 40 de miliarde EUR (46,5 miliarde USD). Există speranța ca acești bani să fie apoi multiplicați de investitorii privați. Drept stimulent, UE dorește să furnizeze garanții care acoperă riscuri, pentru a încuraja sectorul privat să se angajeze și să investească în țări africane. Sprijinul pentru acele investiții care îndeplinesc și vizează în mod clar obiectivele de dezvoltare durabilă, stabilite în Agenda 2030, ar trebui să aibă prioritate. Pe lângă sistemul de garanții care acoperă riscuri, este necesar și un sistem adecvat de verificare și monitorizare pentru a asigura realizarea obiectivelor de dezvoltare durabilă. CESE recomandă cu fermitate ca societatea civilă organizată să contribuie la combaterea utilizării abuzive a fondurilor europene.

4.7. Investitorii potențiali, în special cei care provin din rândul IMM-urilor, raportează că există o lipsă de încredere în mediul de investiții în ceea ce privește stabilitatea politică, justiția, drepturile de proprietate intelectuală, accesul la piețe și stadiul punerii în aplicare a acordurilor comerciale.

4.8. CESE recomandă crearea unui fond de investiții similar cu FSE care, în parteneriat cu investiții private și publice, să devină investitor. Acest fond ar trebui să se bazeze pe criteriile și principiile Agendei 2030 și pe recunoașterea standardelor de bază acceptate la nivel internațional ⁽¹⁵⁾. Proiectele sprijinite ar trebui monitorizate și incluse în registre sau în platforme centralizate. CESE pune accentul pe o colaborare și mai strânsă cu societatea civilă organizată (în special, cu CESE însuși) pe tema valorilor lor etice pe care le au în vedere în toate proiectele.

⁽¹⁴⁾ Eurostat, 2018.

⁽¹⁵⁾ Precum Declarația tripartită de principii privind întreprinderile multinaționale și politica socială.

4.9. CESE sprijină crearea unui mediu în care accesul la fonduri este facilitat pentru microîntreprinderi și pentru întreprinderile mici și mijlocii – atât africane, cât și europene –, în care cadrul juridic este îmbunătățit atât pentru investițiile publice, cât și pentru cele private, în care sistemele de achiziții publice devin mai eficiente, în care investițiile sunt benefice oamenilor din economiile locale și încurajează crearea de locuri de muncă de calitate la nivel intern și în care sunt promovate standardele internaționale necesare.

4.10. Structurile financiare din Africa ar trebui să fie consolidate, de asemenea, pentru a sprijini o finanțare pe termen lung. Aceasta este o premisă importantă pentru o dezvoltare durabilă și solidă. În plus, băncile cooperatiste, de exemplu, au fost o piatră de temelie a dezvoltării în numeroase țări europene, iar băncile naționale de dezvoltare, care furnizează servicii în special municipalităților, au încurajat investițiile în Europa. Utilizând aceste măsuri, țările europene au finanțat în special infrastructuri sociale și publice locale, care au reprezentat o bază importantă nu numai pentru investiții private și creștere economică de durată, ci și pentru dezvoltarea unor state europene ale bunăstării.

4.11. UE și statele sale membre ar trebui să își concentreze instrumentele financiare pe obiective și instituții specifice pentru a evita o concurență distructivă. Concurența dintre diferitele instituții europene și internaționale a cauzat neînțelegeri și dificultăți în ceea ce privește accesul la piețele africane. Sunt necesare o implicare, un control și o transparență mai directe și comune. În acest context, societatea civilă ar putea juca un rol instituțional în calitate de autorități de monitorizare independente.

4.12. O politică de investiții care să încurajeze investițiile private europene în Africa ar trebui să vizeze în special crearea de lanțuri valorice regionale care să producă bunuri ce pot fi consumate în principal în Africa, creând astfel piețe interne. Aceasta ar putea să se inspire din modelul european de creștere din deceniile de după cel de Al Doilea Război Mondial, în care Europa depindea foarte mult de piețele sale interne pentru a-și dezvolta industria.

4.13. Organizațiile europene și africane ale societății civile, în special cele cu rădăcini africane, ar putea îndeplini o funcție de punte pentru dezvoltarea economică și ar putea juca un rol activ în sprijinirea dezvoltării economice durabile în țările lor de origine.

5. Comerțul

5.1. UE continuă să fie cel mai mare partener comercial al Africii, reprezentând 36 % din totalul exporturilor și situându-se înaintea Chinei și SUA. Obiectivul Comisiei Europene este de a intensifica această cooperare și a o așeza pe o bază contractuală nouă.

5.2. În calitate de partener comercial principal al Africii, UE a intenționat să le ofere țărilor africane cele mai generoase preferințe comerciale, fie prin SGP (și EBA pentru țările cel mai puțin dezvoltate, multe dintre acestea fiind situate în Africa), fie prin ALS, în special acorduri de parteneriat economic, al căror obiectiv principal este dezvoltarea.

5.3. Totuși, contrar dispozițiilor din noua generație de ALS ale UE și din APE cu Caraibe, ALS și APE încheiate de UE cu țări africane nu includ niciun mecanism pentru dialogul cu societatea civilă organizată. ALS încheiate cu țările nord-africane încă nu includ clauze cu privire la grupurile consultative interne sau un capitol cu privire la comerț și dezvoltarea durabilă. Pe de altă parte, APE, care se referă la dezvoltare, nu prevăd nici ele o clauză privind un comitet consultativ pentru a încuraja dialogul cu actorii nestatali cu privire la punerea în aplicare durabilă a APE și la impactul acestuia.

5.4. Implicarea societății civile organizate și dialogul cu aceasta pot avea loc și în afara acordurilor comerciale (sau în paralel cu acestea). Întrucât relațiile comerciale și de investiții dintre UE și Africa au rolul de a încuraja dezvoltarea durabilă, ar trebui să fie implicate toate părțile interesate, nu doar actorii statali.

5.5. Există provocări în ceea ce privește dezvoltarea, care rezultă din structura actuală a comerțului dintre Africa și Europa. Chiar și atunci când sunt ratificate, nu toate APE sunt efectiv puse în aplicare de țările partenere. Acest lucru nu este în întregime nejustificat, întrucât au existat numeroase rapoarte privind exporturile europene care nu au mai lăsat loc dezvoltării industriilor și sectoarelor locale ⁽¹⁶⁾. Un comerț liber extins reprezintă o schimbare structurală categorică pentru

⁽¹⁶⁾ De exemplu:

https://www.deutschlandfunk.de/das-globale-huhn-ghanas-bauern-leiden-unter-gefluegel.766.de.html?dram:article_id=433177;
https://www.wienerzeitung.at/nachrichten/wirtschaft/international/835163_Was-Altkleider-fuer-Afrikas-Wirtschaft-bedeutet.html;
<https://www.dialog-milch.de/im-fokus-eu-milchpulver-und-der-milchmarkt-in-afrika>

țările partenere, care anterior aveau capacitatea de a-și reglementa sectoarele economice prin intermediul unor sisteme preferențiale. De asemenea, APE sunt negociate cu blocuri economice, ai căror membri au adesea situații diferite, iar acest lucru ar merita să ducă la abordări diferite ale politicii comerciale. Nu în ultimul rând, acordurile comerciale cuprinzătoare ar putea, ele însele și prin ele însele, să reprezinte o provocare organizatorică în negocieri, atât pentru țările în curs de dezvoltare, cât și pentru cele nou industrializate.

5.6. O implicare mai mare a societății civile are anumite consecințe în ceea ce privește consolidarea capacităților și costurile, care ar trebui să fie abordate pentru a putea pune în aplicare mecanisme eficiente de implicare. UE ar trebui să aibă în vedere ca ajutorul său pentru comerț (ar putea fi identificat un procent) să sprijine participarea societății civile, dialogul social și consolidarea capacităților, în ceea ce privește comerțul durabil și inițiativele de investiții.

5.7. Africa este implicată, de asemenea, în elaborarea Acordului continental african de liber schimb (AfCFTA), care urmărește crearea unei piețe africane unice. Până în prezent, acesta are peste 40 de semnatori și este considerat extrem de important de numeroși actori statali și nestatali din Africa. Acest acord ar trebui să consolideze comerțul pe continentul african, precum și integrarea regională și continentală și să dezvolte sectoarele majore ale economiei pe tot teritoriul Africii. UE poate sprijini în mod eficient această inițiativă și poate ajuta la asigurarea faptului că sistemele sale comerciale preferențiale pentru țările și regiunile africane (ALS încheiate de UE cu Africa de Nord, APE și regimul SGP) contribuie la sprijinirea integrării comerțului continental, la trecerea către un acord comercial intercontinental.

6. Către o nouă „Alianță Africa-Europa”

6.1. Africa nu are nevoie de acțiuni caritabile, ci de un parteneriat real și echitabil, în conformitate cu Alianța dintre Europa și Africa pentru investiții și locuri de muncă durabile, propusă în septembrie 2018. Propunerea declară că acesta ar ajuta la crearea de până la zece milioane de locuri de muncă în Africa doar în următorii cinci ani. Trebuie să se înțeleagă de la sine că aceste locuri de muncă trebuie să garanteze un venit care să permită un nivel de trai decent. Alianța vizează deblocarea investițiilor private și explorarea oportunităților uriașe care pot genera avantaje pentru populația africană și europeană și pentru economiile africană și europeană. UE ar trebui să aibă în vedere evoluția numeroaselor acorduri comerciale încheiate între UE și Africa, sub forma unui acord de liber schimb intercontinental, care să servească drept parteneriat economic între doi actori aflați pe picior de egalitate. Ca atare, Alianța este un semnal politic important. Un astfel de parteneriat ar trebui să fie creat pe baza principiului egalității, ținând seama de asimetrii și de capacitățile respective.

6.2. Pentru a deveni o alianță reală, este necesar ca ambele părți să reflecteze, este necesar un nivel mai mare de înțelegere, coordonare și cooperare din partea ambelor părți, și se impune:

- să existe o asumare a responsabilității din partea Africii;
- să se meargă dincolo de guverne;
- să se includă toți actorii nestatali;
- să existe obiectivul de a crea o viață decentă pentru toți oamenii din Africa.

7. Acordul post-Cotonou și rolul societății civile

7.1. Comisia Europeană a început negocierile pentru un nou parteneriat ambițios cu 79 de țări ACP. Atât ACP, cât și UE apreciază „dimensiunea politică”, considerând-o o realizare a Acordului de la Cotonou, și doresc să o păstreze. Ea se axează pe dialogul politic cu privire la aspecte naționale, regionale și globale de interes reciproc, precum și pe un angajament în favoarea drepturilor omului, a bunei guvernante și a menținerii păcii și stabilității.

7.2. O astfel de nouă relație de comerț echitabil cu țările africane ar trebui să promoveze munca decentă și să susțină serviciile publice. Politica comercială trebuie să asigure respectarea și protecția deplină a drepturilor omului, a locurilor de muncă de calitate și a mediului și trebuie, de asemenea, să țină seama de nevoile de dezvoltare ale țărilor mai puțin dezvoltate. Comerțul poate fi o mare oportunitate numai dacă creează locuri de muncă de calitate și stimulează creșterea durabilă. Fiecare acord comercial ar trebui să asigure includerea societății civile organizate, buna guvernanta și transparența.

7.3. CESE a jucat un rol major în încurajarea relațiilor cu societatea civilă în cadrul Acordului de la Cotonou. La ora actuală, este important ca angajamentul continuu și tot mai amplu al CESE și al structurilor sale să devină un element semnificativ al Acordului post-Cotonou. În acest fel, societatea civilă din UE va putea să ajute societatea civilă din țările africane să devină un partener fiabil și demn de încredere pentru investitori.

Bruxelles, 12 decembrie 2019.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Luca JAHIER
